

USAID-in vəsaitləri ölkələrdə siyasi sistemin pozulmasına yönləndirilirdi

ABŞ dövlət katibi Marko Rubio "X" sosial şəbəkəsində Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) proqramlarının fəaliyyətinin dayandırması haqqında məlumat yayıb. Ağ ev rəsmisi açıqlamasında qeyd edib ki, "altı həftəlik yoxlamadan sonra biz rəsmi olaraq USAID proqramlarının 83 faizinin fəaliyyətini dayandırdıq. İndi ləğv edilmiş 5,2 min müqavilə çərçivəsində on milyardlarla dollar ABŞ-nin maraqlarına uyğun olmayan şəkildə xərclənib". Rubionun sözlərinə görə, qüvvədə qalan USAID proqramlarının (təxminən 1000 proqram) idarə edilməsi ABŞ Dövlət Departamentinə həvalə edilib.

Qeyd edək ki, USAID formal olaraq müstəqil dövlət agentliyi hesab olunsa da, birbaşa ABŞ Prezidenti, dövlət katibi və Milli Təhlükəsizlik Şurasına tabedir. Onun rəhbəri və müavinləri ABŞ Senatının razılığı ilə ABŞ Prezidenti tərəfindən təyin olunur. 2024-cü maliyyə ilində USAID layihələri üçün 36 milyard dollara yaxın vəsait ayrılıb. Son 9 ildə isə ümumilikdə USAID xətti ilə 335 milyard dollar xərclənib.

Amerikalı sahibkar İlon Mask USAID-i çoxsaylı cinayət əməllərində, həmçinin Çin laboratoriyasını maliyyələşdirməkdə, yəni koronavirusu yaymaqda ittiham etmişdir. Ağ Evin USAID-in dünya üzrə maliyyələşdirdiyi bəzi layihələr haqqında məlumatında bildirilib ki, bura Əfqanıstanda iri-qasiya kanallarının yaradılması və gübrənin alınması daxildir və bu sistem narkotik istehsalında daha çox istifadə olunub. Eləcə də "Əl-Qaidə" təşkilatı

üçün 10 min porsiya yemək alınması, Kolumbiyada transgender operası, Peruda transgender komiksləri, İrlandiyada LGBT myuzikl, Serbiyada işçi kollektivlərdə və işgüzar dairələrdə bərabərliyin və inklüzivliyin irəliləməsi (1.5 milyon dollar) bura daxildir. Qvatemalada cinsin dəyişdirilməsinə və LGBT fəallığa 2 milyon dollar ayrılıb.

Yüzdən çox ölkədə qeyri-hökumət təşkilatlarına və müxtəlif layihələrə maliyyə vəsaiti ayıran USAID Balkan regionu ölkələrində də "çoxşaxəli fəaliyyət" göstərib. Agentliyin təkcə 2020-2024-cü illərdə region ölkələrində 1,7 milyard dollar xərclədiyi bildirilir. Təşkilat Serbiyada 209 milyon dollar, Bosniya və Herseqovində 402 milyon dollar, Şimali Makedoniyada 290 milyon dollar, Monteneqroda 77 milyon dollar, Albaniyada 189 milyon dollar və Kosovoda 537 milyon dollar xərcləyib. USAID Serbiyada iş yerlərində müxtəliflik, bərabərlik və inklüzivlik proqramlarının inkişaf etdirilməsi layihələrinə isə 1,5 milyon dollar sərmayə yatırır. Slovakiyanın Baş naziri Robert Fitso isə bəyan edib ki, hökumət ABŞ-dən USAID-in bu ölkədə qeyri-hökumət təşkilatlarına və media orqanlarına ayırdığı qrantlar barədə məlumat almaq istəyir. Baş nazir həmçinin qeyd etmişdir ki, USAID-in vəsaitləri Slovakiyada siyasi məqsədlər - siyasi sistemi pozmaq və müəyyən siyasi partiyalara üstünlük vermək üçün istifadə edilib.

USAID fəaliyyəti zamanı həm də əsl media ovçusu olduğunu təsdiq etmiş bir təşkilatdır. Faktlar göstərir ki, bu təşkilat dünya üzrə 707 media, 6200 jurnalist və 279 jurnalistika sahəsində çalışan QHT-ni maliyyələşdirib. Mənzərənin real təsdiqi üçün bir faktı qeyd etmək kifayət edər. 2024-cü ildə USAID Ukraynadakı proqramlarına 6 milyard dollardan artıq vəsait xərcləyib. O cümlədən, bu ölkədə medianın 90 faizi USAID tərəfindən maliyyələşdirilib. Onu da qeyd edək ki, indiyə kimi maddi dəstək alan media qurumlarından "The New York Times" (2024-cü ildə 3,1 milyon dollar ayrılıb), "Politico" (8 milyon dollar), "Associated Press" (19 milyon dollar), BBC (2,6 milyon funt), Reuters (9 milyon dollar), Frans-Press (447 min dollar) da var. Fevralın 6-dan ABŞ hökuməti bu təşkilat vasitəsilə "The New York Times", "Politico" və "Associated Press"-in maliyyələşdirilməsini dayandırır.

Azərbaycan rəhbərliyi hələ illər öncə USAID-in fəaliyyətindəki neqativləri ABŞ rəhbərliyinin diqqətinə çatdırmışdı. Hələ 2023-cü ilin oktyabrında Prezidentin köməkçisi, Prezident Administrasiyasının Xarici Siyasət Məsələləri Şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev "X" hesabında USAID-in direktoru Samanta Pauerə cavabında bildirmişdi: "Maskaları çıxarın! Azərbaycanda USAID-in fəaliyyətinə yer yoxdur". Onu da qeyd edək ki, 2024-cü ilin fevralında Azərbaycan hökuməti USAID ilə müqavilə müddətini uzatmadı. Şübhəsiz ki, bu addımı atmaq üçün əsaslı səbəblər var idi. Qatı ermənipərəst mövqeyi ilə seçilən USAID rəhbərliyində Samanta Pauer faktiki olaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı fəaliyyət göstərirdi. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan 2023-cü ilin sentyabr ayında Qarabağda antiterror əməliyyatı keçirdikdən cəmi bir neçə gün sonra, sentyabrın 27-də USAID-in rəhbəri Samanta Pauer ABŞ Dövlət Departamentinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi vəzifəsini icra edən Yuri Kim ilə birlikdə Qarabağda "humanitar" vəziyyəti müzakirə etmək üçün Bakıya səfərə gəlmişdilər.

Görüşdə yüzlərlə hərbi texnika, silah-sursat və hərbi təchizat mallarının müsadirə olunduğunu vurğulayan Azərbaycan Prezidenti bildirmişdi ki, ölkəmizdə akkreditə olunmuş xarici ölkələrin hərbi nümayəndələri və BMT-nin Rezident Əlaqələndirici Ofisinin nümayəndəsi də toplanmış silah və hərbi texnikaya baxıblar. Dövlətimizin başçısı qanunsuz erməni silahlı qüvvələrinin tərkisilah olunaraq Azərbaycan ərazisindən çıxarılması prosesinin həyata keçirildiyini, antiterror tədbirləri zamanı mülki əhaliyə ziyan dəymədiyini, hədəfin ancaq qanunsuz erməni silahlı birləşmələri və hərbi obyektlər olduğunu xüsusi olaraq vurğulamışdır. Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin hüquqlarından bəhs edən Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda yaşayan digər etnik azlıqlar kimi, onların da hüquqlarının ölkə qanunvericiliyi və beynəlxalq öhdəliklər çərçivəsində təmin olunacağını qeyd etmişdir.

USAID rəhbəri Samanta Pauer səfərdən sonra Azərbaycanın antiterror əməliyyatından sonra "100 min ermənin qaçqın düşməsi" barədə əsassız məlumatlar yaymaqla ermənipərəst mövqe tutduğunu açıq şəkildə nümayiş etdirmişdir.

*Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"*